SVERIGES RIKSDAG

Kommittémotion C

Motion till riksdagen 2026/27:2556

av Anne-Li Sjölund m.fl. (C)

Idrott och friluftsliv

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att initiera ett förstärkt jämställdhetsarbete i svensk idrott och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undanröja hinder för deltagande i parasport och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka den ekonomiska tryggheten och socialförsäkringsskyddet för elitidrottare och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att locka fler stora internationella idrottsevenemang till Sverige och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stärkta och vidareutvecklade antidopningsinsatser och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att friluftslivsrörelsen ska få långsiktigt stabila förutsättningar att bidra till stärkt beredskap i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av närhet till idrott och friluftsliv samt behovet av ökad dialog mellan kommuner och föreningsliv och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för friluftslivet i syfte att skapa likvärdiga villkor för friluftsliv och idrott och tillkännager detta för regeringen.

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över regelverket för kontrolluppgifter för ideella föreningar i syfte att förenkla administrationen och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta fram en nationell strategi för simkunnighet och badsäkerhet och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör främja samverkan mellan skolor, kommuner och civilsamhällets aktörer inom simkunnighet och livräddning och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta samarbete mellan skola och föreningsliv så att fler barn ges möjlighet att träna på dagtid, och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur kunskapen om allemansrättens rättigheter och skyldigheter kan stärkas i skolan och tillämpas mer i praktiken och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja en ökad samverkan mellan skolan och civilsamhällets friluftsorganisationer för att ge fler barn och unga praktisk erfarenhet av utevistelse och tillämpning av allemansrätten och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa utrymme för dagliga pulshöjande aktiviteter och mer friluftsliv i grund- och gymnasieskolan och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om samverkan mellan idrott, kulturinstitutioner och friluftsorganisationer för att skapa gemensamma aktiviteter för barn och unga och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att idrott och fysisk aktivitet i större utsträckning ska användas som verktyg för att förebygga fallolyckor och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Idrott och friluftsliv har mycket att ge i form av hälsa, glädje och samvaro. Ökad fysisk aktivitet är avgörande för bättre folkhälsa och påverkar den enskildes hälsa i positiv riktning. Idrott spelar en viktig roll inte minst för lokal sammanhållning och

engagemang, för en lyckad integration och som en gemensam arena på tvärs med socioekonomiska skillnader. Därför bör ett brett idrotts- och friluftsliv främjas i hela landet där etablerade och nya sporter och aktiviteter, även digitala, blir tillgängliga för fler.

Centerpartiet är ett liberalt parti som tror på lokalt och privat initiativ. Idrotten och friluftslivet har stora möjligheter att bidra till politiska mål såsom en levande landsbygd, ökad trygghet i socioekonomiskt utsatta områden, minskad ofrivillig ensamhet bland äldre, bättre integration och folkhälsa – om det får ske på idrottens och friluftslivets egna villkor. Politikens uppgift är att riva hinder och röja väg för denna utvecklingskraft.

Mer jämställd idrott

Centerpartiet anser att stat, regioner och kommuner aktivt bör underlätta för föreningslivet att verka mer långsiktigt i satsningar som gynnar jämställd och jämlik folkhälsa. Detta kan till exempel ske genom idéburet offentligt partnerskap. Ett systematiskt arbete som involverar idrotten, kommunerna och myndigheter behövs för att säkerställa en mer jämställd tränar- och ledarkår och jämlika möjligheter att utöva idrott. Mer behöver även göras för att bredd- och elitidrotten ska vara trygga arenor där ingen utsätts för trakasserier, hot eller våld. En dialog med Riksidrottsförbundet bör inledas under 2026 i syfte att se över hur ett förtydligat och förstärkt jämställdhetsarbete i svensk idrott kan utformas.

Undanröj hinder för deltagande i parasport

Människor med funktionsnedsättning upplever ofta bristande tillgänglighet och få valmöjligheter inom idrotten och friluftslivet. Möjligheterna att delta i parasport och tillgången till fritidshjälpmedel är ojämlik. Det är kommunerna som beviljar färdtjänst och många godkänner inte det i idrottssammanhang och inte heller ledsagare eller inköp av hjälpmedel. Även vad gäller tillgängliga anläggningar, tillgång till utrustning och utbildning av ledare och tränare är behoven stora. Förebilder är viktiga och elitidrottare inom parasport behöver stabila ekonomiska förutsättningar. Centerpartiet vill att regeringen i samråd med idrotten och funktionshinderrörelsen tar fram en konkret plan för att undanröja praktiska och strukturella hinder för deltagande i parasport på olika nivåer.

Stärk förutsättningarna för elitidrotten

Elitidrotten spelar en viktig roll för att motivera barn, unga och vuxna till att själva börja träna eller delta i organiserad idrott och för att motivera till frivilliga insatser i idrottsföreningar. Elitidrottens förutsättningar och samlade resurstilldelning behöver ses över och förbättras i takt med förändringar i omvärlden. Situationen för svenska elitidrottare är ohållbar, konstaterar Centrum för idrottsforskning, CIF, i sin årliga rapport om statens stöd till idrottsrörelsen. På uppdrag av regeringen har CIF analyserat idrottsrörelsens förutsättningar för konkurrenskraftig och hållbar elitidrottsverksamhet. Rapporten beskriver ett underfinansierat system där svenska elitidrottare drabbas hårt. Även olympier vittnar om att man tvingas leva på nära och kära för att fortsätta idrottskarriären. Politiken på nationell nivå behöver ta ansvar för att lösa elitidrottens ”småföretagarproblem” kring frågor som föräldrapenning, sjukskrivning och försäkringar. I samråd med idrotts- och parasportrörelsen bör regeringen även se över hur svensk elitidrott kan få en långsiktigt hållbar finansiering och kompetensutveckling. För att svensk elitidrott ska kunna vara konkurrenskraftig internationellt krävs också förstärkta resurser till tränare, medicinskt och psykologiskt stöd samt utveckling av modeller för dubbla karriärer. I det bör det ingå att se över elitidrottares SGI- och pensionsgrundande inkomst för att säkerställa ekonomiskt skydd. Samtidigt behöver vägen från ungdoms- till elitidrott stärkas, så att fler talanger får möjlighet att utvecklas och så att idrottare ges bättre stöd vid övergångar till och från en elitkarriär.

Fler internationella idrottsevenemang

Evenemang som EM, VM och OS ger spänning och glädje till publiken men kan också ge stora värden till den plats där de genomförs, om evenemangen planeras på ett hållbart och inkluderande sätt. Det vore till gagn för Sverige om fler stora internationella idrottsevenemang kunde genomföras här. Det kan öka intresset för idrottande och vara positivt för besöksnäringen. Samtidigt är det avgörande att det finns en stark lokal förankring på de orter som skulle vara aktuella och att det finns en stabil finansiering. Konkurrensen om att få arrangera dessa mästerskap är stor. Därför bör regeringen i samråd med idrotten se över vilka åtgärder som behövs för att locka fler stora internationella idrottsevenemang till Sverige.

Vidareutveckla antidopningsarbetet

Sverige har en viktig roll att spela i kampen mot dopning inom idrotten. Insatserna som genomförs inom idrotten med statligt stöd är av betydelse både för folkhälsan och för att upprätthålla världsantidopningskoden. Regeringen bör se över hur svensk idrott och svenska myndigheter tillsammans kan bidra till stärkta och vidareutvecklade antidopninginsatser, i och utanför Sverige.

Stärk friluftslivet för beredskapen

Fysisk aktivitet och naturupplevelser är viktigt både för att människor ska må bra här och nu och för att undvika kostnader och lidande i framtiden. Kunskaper om och erfarenhet av friluftsliv är också mycket relevant ur ett beredskapsperspektiv, eftersom de ger människor praktiska färdigheter, fysisk och psykisk motståndskraft samt förmåga att klara sig och hjälpa andra vid kriser. Regeringen bör se över hur friluftslivet kan få långsiktigt stabila ramvillkor och samtidigt aktivt bidra till att stärka beredskapen i hela landet.

Närhet till idrott och friluftsliv

Närhet till idrott och friluftsliv är viktigt för att fler ska ha möjlighet att vara aktiva. Det kan handla om närhet till idrottsplatser eller om tillgång till skidspår i ett närliggande naturområde. På många håll i landet behöver det tas ökad hänsyn till behovet av idrottsytor och friluftsliv i stadsplaneringen. I arbetet behöver kommunerna ha stor frihet att hitta kreativa lösningar utifrån lokala förutsättningar. Dialogen mellan kommuner och idrotts- och föreningsrörelserna är då viktig, så att det som byggs också är det som efterfrågas och behövs.

Likvärdiga villkor för friluftsliv och idrott

Idrottsrörelsen har länge haft särskilda villkor när det gäller beskattning av ersättningar till ideella utövare. En ideell förening som främjar idrott kan idag ge en begränsad ersättning till en idrottsutövare utan att det utlöser socialavgifter. Det är ett viktigt undantag som möjliggör engagemang och aktivitet utan att föreningarna drabbas av administrativa eller ekonomiska bördor.

Men friluftslivet står för liknande samhällsnytta – och för många människor är det ett alternativ till organiserad idrott. Friluftslivet erbjuder rörelse, gemenskap och åter-

hämtning utan krav på prestation, tävling eller struktur. I en tid då den psykiska ohälsan ökar är detta viktigare än någonsin.

Friluftsliv och idrott är i praktiken ofta svåra att skilja åt. De kompletterar varandra och bidrar tillsammans till folkhälsa, inkludering och livskvalitet. Ändå behandlas de olika i lagstiftningen. Det skapar osäkerhet och ojämlikhet för de ideella friluftsorganisationer som verkar över hela landet.

Svenskt Friluftsliv samlar 28 ideella organisationer med sammanlagt två miljoner medlemskap och tusentals lokala föreningar. Deras verksamhet genererar miljontals aktivitetstimmar varje år – ett enormt bidrag till fysisk rörelse och social gemenskap. Trots detta är det oklart om alla dessa organisationer omfattas av samma undantag som idrottsrörelsen.

För att säkerställa rättvisa och likvärdiga villkor bör lagstiftningen ändras så att även organiserat friluftsliv omfattas av samma regler som idrott. Det skulle ge tydligare förutsättningar för föreningslivet, minska den administrativa bördan och främja ett brett och inkluderande folkhälsoarbete. Centerpartiet vill därför utreda förutsättningarna för friluftslivet i syfte att skapa likvärdiga villkor för friluftsliv och idrott.

Förenkla kontrolluppgifter för ideella föreningar

Idrottens kärnverksamhet är träning och tävling. Det är att utveckla och utmana barn och unga fysiskt och psykiskt som driver de som engagerar sig ideellt. Det är på denna kärnverksamhet som idrottsrörelsen vilar och som samhället vill att resurserna ska fokuseras på. Därför har allmännyttiga ideella föreningar i allmänhet och idrotts-föreningar i synnerhet sedan lång tid tillbaka haft en gynnad ställning vad gäller skatter och avgifter.

Idrottsrörelsens organisationer på alla nivåer ska självklart göra rätt för sig och följa svensk lag. Men det måste vara lätt att göra rätt, även för den ideella föreningskassören. Många idrottsföreningar är små och många kassörer har ingen professionell erfarenhet av att arbeta med ekonomi. Idrottsföreningars skatte- och avgiftssituation handlar därför inte bara om ekonomi utan lika mycket om administrativa bördor och tungt ansvar.

Föreningar är – liksom övriga utbetalare – skyldiga att lämna kontrolluppgift för personer som fått ersättningar som uppgår till 100 kronor eller mer per år. Denna beloppsgräns fastställdes redan 1938. En översyn av gränsen för kontrolluppgifts-skyldighet behövs för att minska onödig administration och underlätta för de ideella

föreningskassörerna. Små belopp har ingen större påverkan på statens finanser men gör stor skillnad för föreningslivet.

Centerpartiet vill därför se över regelverket för kontrolluppgifter för ideella föreningar i syfte att förenkla administrationen och tillkännager detta för regeringen.

Stärkt simkunnighet och samverkan med civilsamhället

Simkunnighet är en livsviktig kunskap. Att kunna simma skapar trygghet, räddar liv och öppnar dörrar till friluftsliv, föreningsidrott och rörelse i naturen. Det handlar också om att kunna delta i samhället – i bad, båtliv, skolutflykter, sommarläger och vardagsmotion. Trots att simning är en del av läroplanen och ett krav för godkänt i idrott och hälsa, lämnar tusentals elever varje årskurs 6 utan att ha lärt sig simma. Det är oacceptabelt.

Centerpartiet vill att fler barn, oavsett bakgrund eller bostadsort, ska få rätt förutsättningar att bli trygga i och vid vatten. Därför bör regeringen ta fram en nationell strategi för simkunnighet och badsäkerhet. Syftet ska vara att samordna insatser, sprida kunskap och stärka skolornas och kommunernas förmåga att arbeta långsiktigt med simundervisning. Strategin bör bygga på tillit till det lokala och stärka förutsättningarna att lösa uppgiften nära barnen – inte ovanifrån.

Samtidigt vet vi att det offentliga inte klarar detta ensamt. I hela landet spelar föreningslivet en avgörande roll. Simklubbar, ideella simskolor, livräddningsorganisationer och eldsjälar ger barn tillgång till kunskap, gemenskap och trygghet – ofta där skolan eller kommunen inte förmår. Det är en styrka vi vill bygga vidare på. Regeringen bör därför främja samverkan mellan skolor, kommuner och civilsamhällets aktörer – till exempel genom vägledning, nationella samverkansmodeller och spridning av goda exempel. Det krävs inte nya bidragsmodeller eller detaljstyrning, utan bättre förutsättningar att arbeta tillsammans.

Samverkan mellan skola och föreningsliv

Många barn och unga slutar med idrott och föreningsliv när skolans krav ökar och tiden inte räcker till. En av de vanligaste orsakerna, särskilt bland tjejer, är att skola, läxor, fritid och träning krockar. Detta blir särskilt tydligt under gymnasieåren, då kraven ökar samtidigt som möjligheten till fysisk aktivitet och gemenskap minskar.

Centerpartiet menar att det behövs nya, flexibla lösningar som gör det lättare för barn och unga att fortsätta idrotta även när vardagen blir mer krävande. Ett närmare samarbete mellan skola och föreningsliv kan skapa möjlighet för träning och rörelse efter skoldagen på dagtid och på fritids eller i närheten av skolan, och kan göra övergången mellan skola och föreningsliv enklare. På så sätt kan fler barn få en meningsfull fritid, röra på sig mer och slippa välja bort idrotten när skola och vardag krockar.

Syftet är inte att lägga ytterligare uppgifter på skolans personal, utan att genom samverkan med idrotts-, friluft- och kulturföreningar skapa flexibla lösningar. Föreningarna kan till exempel bidra med ledare och aktiviteter, medan skolan erbjuder möjligheter och plats. På så sätt kan eleverna få mer rörelse och gemenskap utan att lärarnas uppdrag tyngs.

I flera kommuner pågår redan lyckade pilotprojekt där skolor upplåter tid för föreningsidrott under dagen, ofta i samverkan med idrottslärare. Staten bör stödja och uppmuntra denna utveckling genom riktade stimulansmedel, kunskapsspridning och tydliga nationella riktlinjer för hur skola och föreningsliv kan samverka. På så sätt kan fler ungdomar få möjlighet att kombinera skola och idrott utan att behöva välja bort gemenskapen och rörelseglädjen i föreningslivet.

Stärkt kunskap om allemansrätten för framtidens generationer

Allemansrätten är en unik del av vårt kulturarv och en grund för ett rikt friluftsliv i hela landet. Den ger oss frihet att röra oss i naturen – men kräver också ansvar. För att denna sedvanerätt och grundlag ska leva vidare behöver kunskapen om dess möjligheter och skyldigheter föras vidare, särskilt till barn och unga. I takt med att fler växer upp långt från naturen riskerar förståelsen att urholkas, vilket kan leda till konflikter, nedskräpning och slitage. Skolan har en nyckelroll i att ge alla elever en grundläggande förståelse för allemansrätten, inte bara genom teori utan också genom praktisk erfarenhet. Vi anser därför att friluftsdagar och utomhuspedagogik i skolan bör uppmuntras. Civilsamhällets organisationer är en viktig resurs som bör samverka mer med skolan. Att stärka kunskapen om allemansrätten är en investering i folkhälsa, miljöengagemang, integration och levande landsbygder.

Centerpartiet vill därför se över hur kunskapen om allemansrättens rättigheter och skyldigheter kan stärkas i skolan och tillämpas mer i praktiken. Vi vill även stärka

samverkan mellan skolan och civilsamhällets friluftsorganisationer för att ge fler barn och unga praktisk erfarenhet av utevistelse och tillämpning av allemansrätten.

Vikten av pulshöjande aktivitet i skolan

För att stärka elevers fysiska och psykiska hälsa krävs mer daglig rörelse. Pulshöjande aktivitet är en av de viktigaste förutsättningarna för en god och livslång hälsa, bättre inlärning och starkare välmående. Centerpartiet har i partimotionen En skola för kunskap och livsresor lagt förslag om att ge Skolverket i uppdrag att ta fram metodstöd kring detta.

Det behöver avsättas resurser för att skapa miljöer som stimulerar rörelse både inomhus och utomhus i förskola, fritids, grundskola och gymnasium. Det handlar om allt från aktiva skolgårdar och näridrottsplatser till bättre möjligheter att bedriva friluftsliv som en naturlig del av skoldagen. Rörelse bör inte begränsas till idrottslektionerna, utan finnas som återkommande inslag i flera skolämnen.

Friluftsliv ger barn och unga kontakt med naturen, stärker motoriken, skapar återhämtning och bygger kunskap om hållbarhet. I en tid då stillasittandet ökar är skolans roll i att ge alla elever – oavsett bakgrund – möjlighet till daglig pulshöjande aktivitet och naturupplevelser helt central.

Centerpartiet vill skapa utrymme för dagliga pulshöjande aktiviteter och mer friluftsliv i grund- och gymnasieskolan och tillkännager detta för regeringen.

Samverkan mellan idrott, friluftsliv och kultur

Barn och unga behöver fler vägar in i rörelse, natur och skapande. Idrottsrörelsen lyfter vikten av gemensamma arenor för att locka fler till fysisk aktivitet, friluftslivsrörelsen betonar naturkontakt som en jämlikhetsfråga, och kulturorganisationer visar hur estetiska uttryck stärker kreativitet, självkänsla och gemenskap. Alla tre rörelserna framhåller att samverkan över sektorsgränser är avgörande för att nå fler barn och unga.

Genom initiativ där idrottsföreningar, kulturinstitutioner och friluftsorganisationer samverkar kan nya mötesplatser skapas. Det kan handla om rörelse till musik, naturvandringar med inslag av berättande, eller kombinationer av idrott och skapande verksamhet. På så vis nås fler, barriärer rivs och barn som annars riskerar att stå utanför får möjlighet att delta. Centerpartiet vill att regeringen tar initiativ till satsningar som

främjar samverkan mellan idrott, kulturinstitutioner och friluftsorganisationer för att skapa gemensamma aktiviteter för barn och unga, och tillkännager detta för regeringen.

Förebygg fallolyckor genom idrott och rörelse

Fallolyckor är ett av samhällets stora folkhälsoproblem. Runt 1 000 personer dör årligen på grund av fallolyckor. Cirka 70 000 personer skadas varje år så illa av fallolyckor att de behöver läggas in på sjukhus och tre fjärdedelar av alla olyckor som kräver inläggning på sjukhus är fallolyckor. En av de mest utsatta grupperna är äldre och den gruppen är kraftigt överrepresenterad i olycksstatistiken.

När någon ramlar kan det få stora konsekvenser, särskilt om man inte klarar att ta sig upp på egen hand. För individen och anhöriga skapar det stort lidande och för vården och för samhället skapar det stora kostnader.

Forskning visar dock att träning och rörelse kan göra stor skillnad. Genom balans- och styrketräning minskar risken för fall och fler kan leva ett tryggare och mer självständigt liv. Idrottsrörelsen och föreningslivet har här en viktig roll att spela. Ett exempel är när äldre får träna fallteknik och träna på hur man kan resa sig upp på ett säkert sätt. Det stärker både kroppen och självförtroendet. Genom att bättre ta tillvara idrottens möjligheter kan vi förebygga olyckor, minska lidande och spara resurser i vården.

Centerpartiet föreslår därför att idrott och fysisk aktivitet i större utsträckning ska användas som verktyg för att förebygga fallolyckor.

Anne-Li Sjölund (C)

Catarina Deremar (C)

Emmy Ahlstedt (C)

Muharrem Demirok (C)

Martina Johansson (C)

Caroline Schmidt (C)

Rickard Nordin (C)

Christofer Bergenblock (C)

Rasmus Elfström (C)

Niels Paarup-Petersen (C)